

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки,
управління, права та інформаційних технологій

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НОРМУВАННЯ ПРАЦІ

освітньо-професійна програма Підприємництво
спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
галузь знань 07 Управління та адміністрування
освітній ступінь Бакалавр

Розробник:

Миколенко Інна – доцент
кафедри економіки та
міжнародних економічних
відносин,
д.е.н., доцент

Гарант ОПП:

Махмудов Ханлар –
професор кафедри
підприємництва і права, доктор
економічних наук, професор

Полтава
2022 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Нормування праці <i>вибіркова дисципліна загальної підготовки</i>
Назва структурного підрозділу	Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	Викладач: Миколенко Інна , д.е.н., доцент Контакти: ауд. 474, навчальний корпус № 4, e-mail: inna.mykolenko@pdaa.edu.ua , тел. (0532)56-98-24, тел. 0508181044 сторінка викладача https://www.pdau.edu.ua/people/mykolenko-inna-grygorivna
Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>
Спеціальність	<i>076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</i>

Опис дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: полягає у формуванні комплексу теоретичних знань і вмінь щодо розробки та здійснення раціональної організації трудового процесу, нормування праці, які б забезпечували високу ефективність роботи персоналу.

Основні завдання навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів вищої освіти цілісну систему знань про організацію нормування праці на підприємстві та основні методи нормування праці; навчити застосовувати економіко-математичні методи в нормуванні праці; навчити визначати та застосовувати різні види норм праці, навчити розраховувати економічну ефективність оновлення норм праці.

Компетентності:

Загальні:

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях, виявляти, ставити та вирішувати завдання у сфері професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 13. Здатність прийняття ефективних підприємницьких рішень на внутрішніх та зовнішніх ринках.

Програмні результати навчання:

ПРН 17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність та основи нормування праці.

Економічна сутність та функції нормування праці. Сутність технічного нормування праці, розвиток наукових засад нормування праці, наукові засади технічного нормування праці, цілі й завдання технічного нормування праці, предмет та об'єкт нормування праці, наукові принципи технічного нормування праці, зміст принципів відповідності та прогресивності, зміст принципу наукової організаційно-технічної обґрунтованості та принципу рівнонапруженості норм, зміст принципів обов'язковості, комплексності норм, регламентації складу робіт та умов виконання норм, зміст принципів оптимального вибору об'єкта нормування та демократичного залучення трудящих, значення технічного нормування праці.

Тема 2. Характеристика об'єкта нормування: організація праці, робоче місце.

Сутність організації праці, її завдання та основи. Єдність трудового і виробничого процесів, поділ праці, форми поділу праці, види поділу праці, соціальні наслідки поділу праці, зміст поняття кооперування праці, форми кооперування праці, технологічне кооперування праці та його види, види виробничих бригад, їх відмінності, виробничий процес, технологічний процес,

трудоий процес. Принципи ефективної організації трудового процесу, робоче місце, їх класифікація, функції обслуговування робочих місць.

Тема 3. Умови та режими праці.

Поняття про умови та режим праці. Працездатність, динаміка працездатності, фактори виробничого середовища впливають на працездатність. Внутрішньозмінні, добові, тижневі, місячні та річні режими праці. Поняття та складові умови праці. Атестація робочих місць, порядок проведення атестації, шкідливі та небезпечні умови праці, охорона праці та безпека життєдіяльності, пільги та компенсації.

Тема 4. Вивчення витрат робочого часу.

Робочий час, класифікації робочого часу, види часу роботи, час перерв, регламентовані та нерегламентовані перерви, методи вивчення робочого часу, технічні засоби вивчення робочого часу, методи вивчення робочого часу: фотографія робочого дня, фотографія робочого процесу, самофотографія, хронометраж, фотохронометраж. Мета проведення фотографії робочого часу, етапи проведення фотографії, етапи проведення хронометражних спостережень, цілі застосування фотохронометражу, метод моментних спостережень, його види та способи проведення.

Тема 5. Методи нормування і встановлення норм.

Методи нормування праці, сутність аналітичного методу нормування праці, сутність укрупненого та сумарного досвідно-статистичного методів, норми витрат праці за видами норм, норми витрат праці за сферою застосування норм, норми праці за методом обґрунтування норм, методика встановлення норм часу, норма часу, норма виробітку, зв'язок між нормою часу та нормою виробітку, норма обслуговування, норми чисельності виконавців, норма управління нормоване завдання, відмінності між нормуванням праці робітників та різних груп службовців.

Тема 6. Нормування праці за нормативами.

Нормативи праці, види нормативів, нормативи за рівнем застосування, сутність нормування праці за мікроелементами, система мікроелементного нормування праці, підходи до визначення нормальної інтенсивності праці, визначення надбавок часу на відпочинок та особисті потреби за системами різних науковців, сутність мікроелементного нормування праці, сутність укрупнених нормативів праці, різновиди укрупнених нормативів праці, порядок розрахунку укрупнених типові норми праці.

Тема 7. Аналіз та перегляд норм праці.

Управління нормуванням праці, аналіз стану нормування праці на підприємстві, показники оцінки стану нормування праці на підприємстві, зміст коефіцієнта охоплення персоналу нормами праці, зміст коефіцієнта нормованої праці на підприємстві, зміст показника процента технічно обґрунтованих норм на підприємстві, норм виробітку, рівень перевиконання трудових норм за фактично відпрацьованим часом, рівень перевиконання трудових норм за змінним часом, рівень виконання норм виробітку на дільницях, де переважає масовий тип виробництва, якість норми праці, точність норми праці.

Тема 8. Ефективність оновлення норм праці, вдосконалення нормування праці на підприємствах.

Диференціація та перегляд норм праці. Порядок перегляду норм праці, оцінювання їх економічної ефективності, соціальний ефект перегляду й оновлення норм, економічні результати оновлення норм, метод прямих розрахунків на дільницях, у цехах та на підприємстві в цілому, напрями вдосконалення нормування праці на підприємствах України, подальший розвиток нормування праці як науки.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Виконання практ. завдання	овз'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи	Реферат	Презентація	
Тема 1. Сутність та основи нормування праці	2	2	3			7
Тема 2. Характеристика об'єкта нормування:	2	2	3			7

організація праці, робоче місце						
Тема 3. Умови та режими праці	2	2	3			7
Тема 4. Вивчення витрат робочого часу	2	2	3			7
Тема 5. Методи нормування і встановлення норм	2	2	3			7
Тема 6. Нормування праці за нормативами	2	2	3			7
Тема 7. Аналіз та перегляд норм праці	2	2	3			7
Тема 8. Ефективність оновлення норм праці, вдосконалення нормування праці на підприємствах	2	2	3			7
За будь якою темою на вибір				8	14	22
За будь якою темою на вибір				8	14	22
Разом	16	16	24	16	28	100

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4.

Форма семестрового контролю – залік.

Рекомендовані джерела інформації **Основні**

1. Азаренкова Г.М., Борисенко І.І., Головка О.Г. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навчальний посібник Львів: Новий Світ-2000. 2019. 343 с.
2. Акулов М., Драбаніч А, Євась Т. Економіка праці та соціально-трудові відносини. Київ: Цент навчальної дітератури. 2019. 328 с.
3. Безпалько О.В. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. К.: Кафедра, 2020. 310 с.
4. Економіка праці і соціально-трудові відносини: методичний посібник для проведення семінарських та практичних занять / Укл.: З.І. Кобеля, С.І. Тодорюк, Л.Д. Водянка, Н.В. Філіпчук. Чернівці: Рута, 2019. 80 с
5. Економіка праці і соціально-трудові відносини: Навч. пос. Реком. МОНУ для студ. ВНЗ / М.Г. Акулов, А.В. Драбаніч, Т.В. Євась, О.А. Жукова. К.: ЦУЛ, 2019. 328с
6. Економіка праці: навчальний посібник [електронний ресурс] / за [заг. ред. Г.В. Назарової]. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 330 с.
7. Кучеренко С.Ю., Леваєва Л.Ю. Особливості організації та нормування праці в Україні. Економічний вісник університету. 2019. № 40. С. 96–101.
8. Організація та нормування праці [Електронний ресурс]: навчальний посібник / Г.В. Назарова, О.В. Іванісов, А.В. Семенченко. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 357 с.
9. Позднякова Л.О, Котик В.О., Котик В.В. Нормування праці: Конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 100 с.
10. Червінська Л.П. Економіка праці. Навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 288 с.
11. Шаповалова Т.В. Економічні основи соціального забезпечення. [Навчальний посібник]. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 128 с.

Допоміжні

1. Aranchiy V., Zoria O., Yasnolob I., Zorya S., Gorb O., Mykolenko F., Dyvnych O., Chumak V., brazhnyk I. Environmentally and Socially Oriented Investments on Sustainable Development of Rural Areas. *Journal of Environmental Management and Tourism*. 2021. Vol. 12(2). P. 321 – 330.
2. Децентралізація управління публічними фінансами в Україні: монографія / [О.Ю. Амосов, М.М. Коваленко, І.Г. Миколенко та ін.]; за заг. ред. д.е.н., проф. О.Ю. Амосова. Харків : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2018. 200 с.
3. Економіка і нормування праці: Посібник для самостійного вивчення предмета / Укладач Рінкман В.І. Лозова. ЛФ ХДАДТ, 2017. 106 с.
4. Жадан О., Вашев О. Теоретичні підходи до організації нормування праці в галузі охорони здоров'я. Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку. 2017. № 2 (57). С. 1–6. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-2/doc/2/01.pdf>.

5. Mykolenko I. Part 2. Transformation of approaches to the management of socio-economic systems. Konwerje społeczno-economiczne wspolczesnego społeczenstwa social and economic changes of contemporary socioety : monograph. Opole, 2017. P. 124-129.

6. Мандич О.В., Науменко І.В., Миколенко І.Г. Особливості конкурентних стратегій розвитку підприємств України. Social and Economic Changes of contemporary society : monograph. Opole : The Academy of Management and Administration in Opole, 2017. P. 124-130. (авторський внесок полягає в обґрунтуванні типології конкурентних стратегій)

7. Миколенко І.Г. Стратегії конкурентного розвитку аграрних підприємств: механізми та інструментарій. Монографія. Харків: «Смугаста типографія», 2021. 320 с.

8. Організація та нормування праці [Електронний ресурс]: навчальний посібник / Г.В. Назарова, О.В. Іванісов, А.В. Семенченко. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 357 с.

9. Про розрахунок норми тривалості робочого часу на 2021 рік (від 12.08.2020 № 3501-06/219) <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3501915-20#Text>

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Державна служба зайнятості України [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>

2. Головне управління статистики у Полтавській області [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.poltava.gov.ua>

3. Журнал «Ринок праці та зайнятість населення» [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ipk-dszu.kiev.ua/journal>

4. Газета по-українськи [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gazeta.ua/newspaper>

5. Труд [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.trud.com.ua/>

6. Українська газета Плюс [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrgazeta.plus.org.ua>

7. Персонал Плюс [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.personal-plus.net>.